

NOEN FUNN AV MINERALER I NORGE 2000-2001

Av Fred Steinar Nordrum

Det følgende er en kort oppsummering av en del funn av mineraler i Norge som er blitt kjent siden i våren 2000. Det er sikkert gjort en rekke funn som ikke er kommet med her.

Første del av denne artikkelen sto i forrige utgave av STEIN. Her følger siste del.

Som de fleste av våre lesere vil ha oppdaget var det fargefeil gjennom hele STEIN 2/2001. Jeff Scovils fotografier til denne artikkelen synes vi var så bra at vi setter dem på trykk en gang til. Denne gang med riktige farger. red.

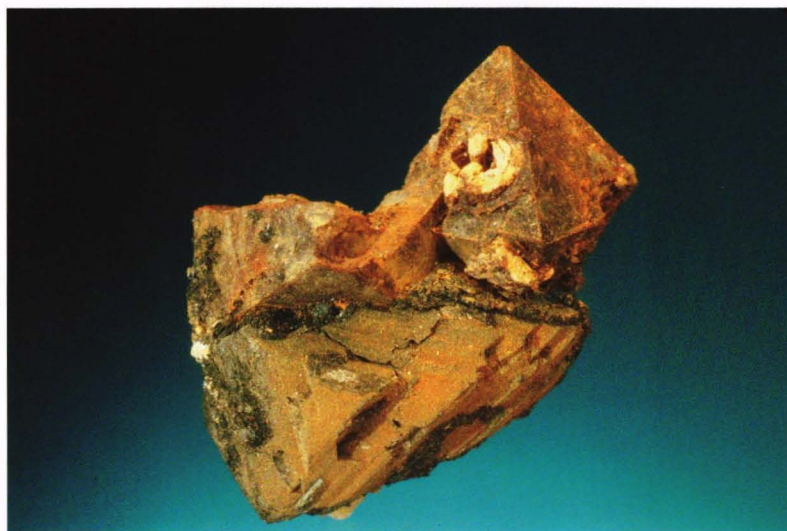
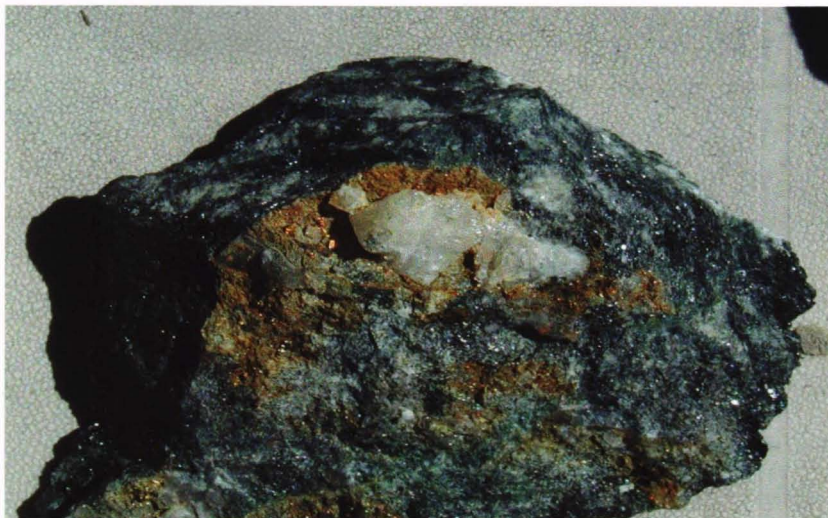

*Molybdenglans, 6,8 cm høy, fra Bandakslø, Tokke.
Samling: Morten Ånensen.
Foto: Jeff Scovil.*

*Turmalin (schörl),
med diameter opp
til 2,3 cm, på
ortoklas fra Rygg-
kollen, Nedre Eiker.
Funnet av Sigmund
Aasly i august
2000.
Samling: Norsk
Bergverksmuseum.
Foto: Jeff Scovil.*

*Svoelkis, stoffbredde 6,4
cm, fra Dalen-Kjørholt
gruve, Brevik.
Samling: Gunnar Jenssen.
Foto: Jeff Scovil.*

*Pyrochlor på magnetitt fra
Håkestad, Tjølling, Larvik.
Stoffbredde 2,8 cm.
Samling Ingulv Burvald.
Foto: Jeff Scovil.*

*Hambergitt, 4,1 cm lang, fra
Norwegian Pearl-bruddet,
Tvedalen, Larvik.
Samling: Ingulv Burvald.
Foto: Jeff Scovil.*

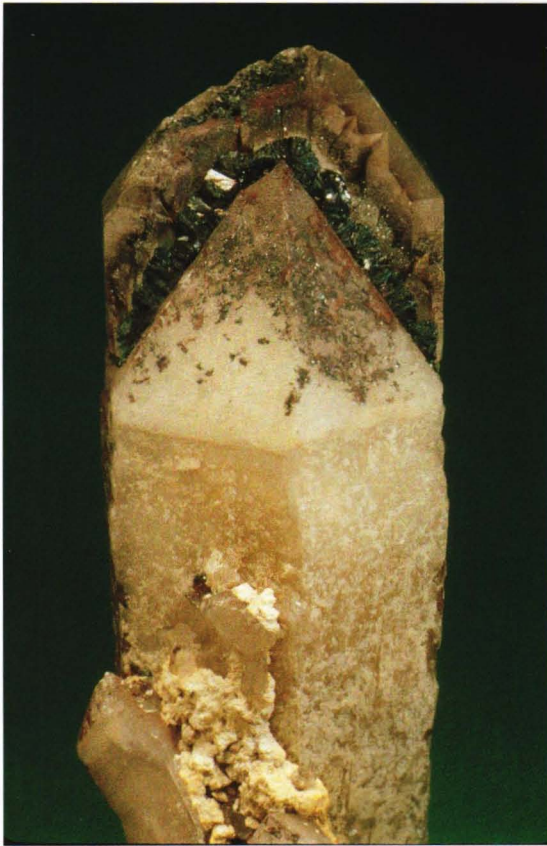
*Kalkspat, tvilling, 6,4 cm bred, fra Dalen-Kjørholt gruve, Brevik.
Funnet av Gunnar Jenssen. Samling: Norsk Bergverksmuseum. Foto: Jeff Scovil.*

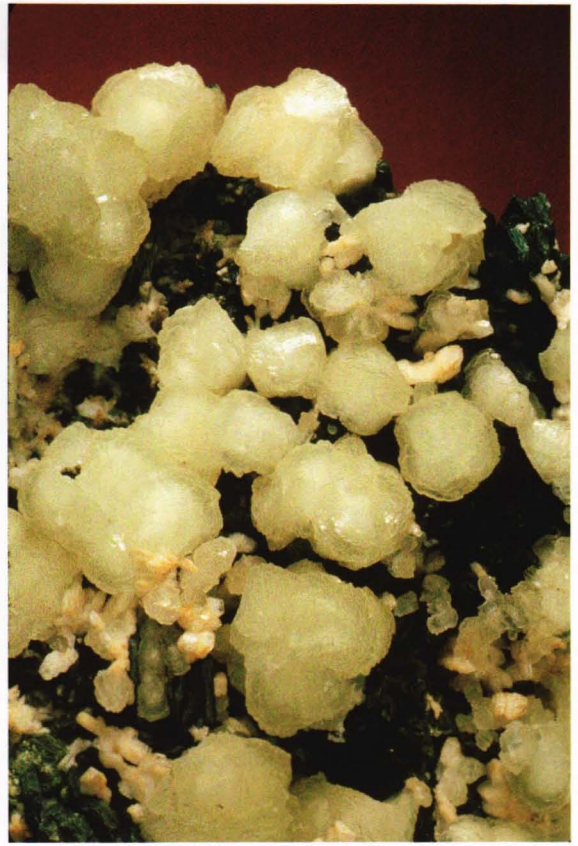
*Ingulv Burvald med en stor stoff med
natrolittkrystaller fra Treschow-Fritzøe bruddet,
Tvedalen. Foto: Norsk bergverksmuseum.*

*Natrolitt fra Treschow Fritzøe-bruddet, Tvedalen,
Larvik. Bildehøyde 10,3 cm.
Samling: Ingulv Burvald. Foto: Jeff Scovil.*

Kvarts, fantom med et mellomlag av hematitt, fra Tinnstjø. Synlig del ca. 7 cm høy. Samling: Morten Anensen. Foto: Jeff Scovil.

Prehnitt, opp til 1,4 cm, og albitt på klinoklor fra Valberg, Kragerø. Funnet av Vegard Evja. Samling: Norsk Bergverksmuseum. Foto: Jeff Scovil.

AUST-AGDER

Sønedeled

Ravneberget: Delvis gjennomskiktig, brun, gul og grønn *sinkblende* i uregelmessige krystaller opptil vel 1 cm. De fleste matte på overflaten, men blanke, gjennomskinnelige inni. Noen få blanke på overflaten og med regelmessige tvillingkrystaller. Sammen med *blyglanskrystaller* (kuber opptil 0,5 cm) og stilbittkrystaller. Juli 2000.

*Stilbitt*krystaller, gråhvite til brune, fra tynne, flakformete krystaller til nek opptil 1,5 cm høye. En del sitter på kalkspatkrystaller. Sammen med små krystaller av rødlig albitt, hvit laumontitt og kvarts. Enkelte steder sammen med vannklare *heulanditt*krystaller opptil 0,9 cm. Juli 2000.

Meget fin, gulgrønn *prehnitt*, med litt kobberkis. Julen 2000.

Iveland

Brattekleiv: To fine, ganske store (omlag 5 cm lange) columbittkrystaller, og noen mindre. Dessuten noe monazitt og beryll. Høst 2000.

VEST-AGDER

Kristiansand

Ålefjær, Kristiansand: *Kupritt*, *gedigent kobber* og *vanadinitt* (mikro) er identifisert i manganforekomsten.

OSLO

Grorud

Huken pukkerk: Kalkspatåre langs sprekk i basalt. 1,5 m dyp druse med elongerte *kalkspat*krystaller (heksagonalt prisme med lang, spiss terminering), opp til 4-5 cm lange og ca. 0,5 cm på tvers, hvite til vannklare.

Fluoritt Sande, Vestfold. Lengde 6,9 cm. Samling Hans Jørgen Berg. Foto Jeff Scovill.

AKERSHUS

Nittedal

Bjønndalen Bruk: I dette bruddet er det gjort en rekke funn i løpet av det siste året:

Brune *heulanditt*krystaller opptil 1-1,5 cm, delvis på kvartskrystaller. Ganske mye materiale. Blanke krystaller av god kvalitet. Begynnelsen av juli 2000.

Bruddstykker av naturlig fragmenterte, store *pyrittkrystaller*. Delvis rekrystalliserte.

Stuffer med fine, blanke *pyrittkuber* opptil 2 cm, oftest med tydelige vekststriper, i klorittrik matriks.

Grønne *fluorittkrystaller*, opptil 7 mm.

Fiolette *fluorittkrystaller* opptil ca 1 cm.

Blanke, skarpkantede *pyrittkuber* opptil 2 cm i kalsitt og kloritt på bergart. 7 større stuffer og mange små etter preparering og syrebehandling. En *pyrittkrystal* var 7,5x6 cm. Sept./okt 2000.

Små, lysebrune *heulanditt*krystaller delvis på *pyrittkuber* opptil 2,5 cm. Okt. 2000.

I breksjert sprekkesone fragmenter mer eller mindre dekket av små, mørkeblå *fluoritt* oktaederkrystaller opptil 0,5 cm. Sent i okt. 2000.

Eidsvoll

Byrud: Høsten 2000 ble det funnet en stoff med en druse med *beryll*krystaller på opptil over 2 cm lange, med varierende farge (farveløs, gulig, grønn) og kvalitet. På samme stoff var det en liten druse med små, klare *topaskrystaller*. Funn av noen bra singelkrystaller av smaragd er også rapportert.

SOGN OG FJORDANE

Allmenningen-Måløy

Rosa feltspatkrystaller opptil 1 cm, epidot. Stor vegarbeidsaktivitet.

MØRE OG ROMSDAL

Eide

Visnes kalksteinsbrudd: Det skal være funnet en-

Heulanditt fra Bjønndalen Bruk, Nittedal, Akershus. Største krystall 1,3 cm. Samling Tom Busch.. Foto Jeff Scovil.

da bedre stuffer med *kalkspat*krystaller i 2000 enn året før.

(plater av krystaller opptil 3-4 mm), malakitt, planchéitt, shattuckitt. Løsblokker.

Smøla

Epidot, gressgrønne, terminerte, opptil 4-5 cm, enkeltkrystaller, og grossular, rødlige, deformerte, til 4 cm, i skarn.

Analcim, små, klare krystaller på stilbitt-plater.

Grønnfarvet *analcim* ved Hopen.

SØR-TRØNDELAGE

Oppdal

Kvartsårer i gneis med bornitt, kobberglanser, kobberkis, svovelkis, gull, røykkvarts, baritt, *brochantitt* (grønne nåler opptil 2 cm), *powellitt* (små, lysegule pyramider), *azuritt*

Sinkblende, Ravneberget, Sønedeled, Aust-Agder. Krystall til høyre 0,5 cm. Funnet av Vegard Evja. Samling Norsk bergverksmuseum. Foto Jeff Scovil.

*Chalkopyrite 3,3 cm høy. Bærum, Akershus.
Samling Hans-Jørgen Berg. Foto Jeff Scovil.*

*Fluoritt 3,3 cm høy, Bjønndalen, I
Samling Einar Ødegård. Foto Jeff Scovil.*

Meldal

Løkken: Epidot i krystaller opptil 2-3 cm og små rosetter av tynne nåler med turmalin (uvitt) i kalkspat. Nåler opp til 2 cm, sorte (mørk røde i binokularlupe).

Orkdal

Kvartskrystaller med tessinerhabitus opptil 30-35 cm, på grense gneis-grønnstein. Matt overflate, ganske klare inni. Ganske store spaltestykker av kalkspat og mikro adular, titanitt, laumontitt, kloritt.

Klæbu

Helt klare, heksagonale prismer av kalkspat, opptil 3 cm. Lys gule mikro-krystaller av stilbitt.

Mostadmarka

Blå turmalin i finkornete aggregater på sprekker i kvarts er identifisert som *elbaitt* (mikrosondeanalyse).

NORD-TRØNDELAG

Lierne

Sørli: Funn av store druser med kvartskrystaller,

Hattfjelldal, Akershus.
Scovil.

Kvarts 9,3 cm høy. Hattfjelldal, Nord Trøndelag.
Samling Hans Christian Røgler. Foto Jeff Scovil.

opptil 15-20 cm, med fra koksgrå til sort farve. Fantomer og artige vekstformer. Også plateformet melkekvarts. Litt kalsitt, rutil og blyglans. Grunneieren er selv med på å ta ut materialet, sammen med noen mineralsamlere. Den første røykkvartsdrusa ble funnet av svensk samler (Janne Sjöström fra Falun).

Hitra

Fine ankerittkrystaller opp til 1 cm, grønne til færløse. Et par stuffer hadde svakt grønlig og gjenomskinnelige sinkblendekrystaller, opptil 0,6 cm, på ankeritten. Kalkspat skalenoedere.

NORDLAND

Hattfjelldal

Kvartskrystaller, grålige og røykfarvete, opptil 30 cm lange, ble funnet i september 1999. Et par kilometer fra den kjente forekomsten.

TROMS

Arnøya: I blokk ble det funnet 5 cm rosetter på sprekkeflate av antagelig blå turmalin.

FINNMARK

Hasvik

Sørøya: Flogopitt, axinitt (til 3 cm), små røde granater, antagelig almandin. Zirkon-krystaller med elongert pyramide er funnet i blekbrune krystaller opp til 0,5 cm, ikke langt fra sodalittforekomsten.

I sodalittforekomsten er det funnet aeschynitt-(Ce), i opptil 5 cm lange lister (identifisert av Alf Olav Larsen).

BJØRNØYA

Forvitrete, massive stykker av witeritt (BaCO_3), opptil 3-3,5 cm, er funnet på overflaten ved Blyhatten gruve. Mineraliet er ikke nevnt av Neumann (1985).

TAKK

Takk til alle de som har bidratt med opplysninger om nye mineralfunn.

Hans Christian Røgler med kvartsgruppe på 15 kilo fra Hattfjelldal.

*Røykkvarts med rutil ca. 10 cm.
Foto STEIN/ghw*

HORDALAND

I august 2001 ble det funnet en sammenrast druse i fyllitt. Etter tildels strabasøs graving ble det avdekket grov røykkvarts nesten alle med rutilnåler.

Største krystall veide 5,5 kilo. Materialet var en del skadet av mekanisk påvirkning. Men mye var helt og klart. ghw

Røykkvarts med rutilnåler høyde 15 cm (1,5kg) fra Hordaland. Foto STEIN/ghw